

Gabriel Stelian MANEA

UN ADULTER ÎN FAMILIA COMUNISTĂ ROMÂNIA ȘI SUA ÎN ANII '60

EDITURA
**CETATEA
DE SCAUN**

CUPRINS

CEAUȘESCU ȘI AMERICA, ROMÂNIA ȘI NIXON. ÎMPREUNĂ? (Prefață de Florin Anghel)	7
CUVÂNT ÎNAINTE	13
INTRODUCERE	17
Capitolul I. O LEGĂTURĂ INCONSTANTĂ. DIMENSIUNI ALE RELAȚIILOR BILATERALE	29
I.1. Secolul al XIX-lea sau vremea descoperirii reciproce	29
I.2. Anii interbelici sub zodia petrolului	50
I.3. Epoca postbelică de la ruptură la renașterea speranței	70
Capitolul II. OFENSIVA DIPLOMAȚIEI ROMÂNEȘTI ȘI UN OBIECTIV AMBIȚIOS: SIMPATIA STATELOR UNITE	86
II.1. Drumul scurt de la teama „calului troian” la certitudinea „înstrăinării politice între România și Uniunea Sovietică”. Percepții și analize americane	91
II.2. România la ONU: tot mai departe de Moscova și în intimitatea Washington-ului.....	100
II.3. „Războiului de șase zile” și „detașarea României” de Moscova	122
II.4. De la Washington la Beijing, via București. Amenințarea intereselor sovietice	132
Capitolul III. Față în față. Întâlnirile Ceașescu-Nixon	147
III.1. Richard Nixon la București: „Cea mai emoționantă experiență pe care am avut-o vreodată”	157
III.2. Ceașescu în Statele Unite – „Partener al celei mai mari supraputeri mondiale”	177
Capitolul IV. PRIN CULTURĂ MAI APROAPE DE STATELE UNITE	195
IV.1. Ce e frumos durează puțin. Anii destinderii culturale. 1964-1971	195
IV.2. Acordurile culturale româno-americane	201
IV.3. De la Brâncuși la Păunescu. Ofensiva culturii române în Statele Unite....	207
IV.4. Direct din America pentru România: literatură, muzică, film	237

Capitolul V. PROFESOR ÎN STATELE UNITE, DAR ÎN ATENȚIA REGIMULUI DIN ROMÂNIA. „RECUPERAREA” LUI MIRCEA ELIADE	258
V.1. Planurile Securității în privința lui Mircea Eliade	263
V.2. De la „Pornograf maniac”	265
V.3. ...la doctor <i>Honoris Causa</i> al Universității Yale	274
V.4. Trei ani de reintegrare în circuitul literar românesc	279
V.5. Interviuurile acordate pentru presa din România	291
V.6. Refuzul lui Eliade de a se întoarce în România	301
CONCLUZII	309
BIBLIOGRAFIE	319

CEAUȘESCU ȘI AMERICA, ROMÂNIA ȘI NIXON. ÎMPREUNĂ?

(PREFAȚĂ)

Dacă printr-o ȝăcăneală a Istoriei s-ar reface peisaje politice internaționale din fragmente de epoci diferite nu puțini dintre noi am fi aceia care ne-am aminti perfect despre vorbele aspre ale președinților S.U.A. la adresa U.R.S.S. („Imperiul Răului”- Ronald Reagan) sau referitoare la dictaturile extravagante din state eșuate și compromise instituțional („Axa Răului”- George W. Bush). Cum am privi, însă, fotografia aceasta, care străbate tot textul volumului de față, cu un Richard Nixon prins în horă cu Nicolae Ceaușescu, la București, în curtea Muzeului Satului, alături de românce bucolice, înfășate în costume populare oficiale și atent supravegheați de serviciile secrete din, probabil, întreaga lume care contează? Clara democrație americană învârtindu-se fericită cu un dictator vetust, cinic și oripilat la ideea oricărei deschideri în țara lui cenușie: să înțeleg că România comunistă, fără libertăți, era numai bună de a i se cere inelul de logodnă geopolitică?

Așa aș începe invitația la lectura textului lui Gabriel Stelian Manea: un efort, o curiozitate și, mai ales, o mare doză de curaj. Căci, asumarea unei scrieri fără accese apocaliptice referitoare la politicile externe ale regimului totalitar comunist din România este o lecție de onestitate, probitate și respect față de cei cărora le dăruiești această carte.

America s-a așezat discret în România. În 1880, când s-au reglementat raporturile diplomatice, nimeni nu putea prognoza că, după aproape un secol și jumătate, națiunea de peste Ocean va deveni cel mai important aliat al Bucureștilor. De la petrolul lui *Standard Oil*, automobilele *Ford* de pe bulevardele croite de Carol al II-lea și până la rescrierea programelor de colaborare în modelele comunismului național de la mijlocul anilor '60, relația dintre România și America nu a fost niciodată prea fierbinte dar nici îndeajuns de înghețată. Mai degrabă, îndeosebi după începerea ocupației sovietice, în august 1944, se poate vorbi despre așteptări frenetice românești în visul intitulat „Vin americanii!”. Ar mai încăpea aici, de ce nu, și realismul zicerii unui longeviv prim ministru comunist, asemănat cel mai adesea cu cinismul, dr. Petru Groza: „*Dumneavoastră, americanii, care ați inventat bomba atomică, inventați ceva să mutați România lângă America și voi face politică americană*”. Astăzi pare că am

fi vecini pentru că, și din resursele parteneriatului strategic cu S.U.A., România a devenit o țară altfel decât o cunoaștem din studiile istorice.

Gabriel Stelian Manea susține că Nicolae Ceaușescu și-a dorit să fie un lider mondial. Așa este. Resursele pe care România le putea pune la dispoziție în construirea acestui ideal – după „Declarația de independență” a Partidului Muncitoresc Român, din aprilie 1964 – erau infime. O economie autarhică, înapoiată și neracordată la circuitul mondial de schimburi, o elită intelectuală și administrativă decimată în închisorile politice, modele sovietice fără succes în instituții și societate: acestea erau ingredientele primelor două decenii de totalitarism comunist. Politica externă – dacă așa se poate traduce relația ideologică cu statele cu regim comunist din Europa și Asia – era una marginală, specifică pe de-a întregul unui satelit fără importanță al U.R.S.S. Abia decizia lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, și a colaboratorilor lui, de a colora în „independent” și „național” comunismul românesc, în ultimele luni de domnie, au condus la o ieșire din caverna în care diplomația Bucureștilor a intrat în august 1944. Acțiunile cel mai adesea nepotrivite cu politica Kremlinului, după 1964, au constituit fundamentul unei strategii pe termen lung, care a funcționat până la 22 Decembrie 1989, de alimentare și promovare a unui cult al personalității de esență stalinistă. Pentru că, la fel ca și în alte multe situații, deschiderea comunicării dintre România și S.U.A., și „încălzirea” accentuată a relațiilor bilaterale, au reprezentat un atu remarcabil în configurarea profilului de lider al lui Nicolae Ceaușescu, i-au asigurat argumente interne și externe pentru deciziile luate și i-au salvat, poate, cariera politică până la sfârșitul macabru.

„*Un adulter în lumea comunistă. România și S.U.A. în anii '60*” este titlul unei abordări temeinice și necesare istoriografiei române. Gabriel Stelian Manea nu vine neapărat cu experiență îndelungată ci, la fel de important, aduce o perspectivă lipsită de marote, inhibiții și veșnice dileme legate de autoritatea și legitimitatea comunismului românesc de a fi privit drept în politica externă. Iar acest lucru ajută enorm în stabilirea cât mai coerent posibil a obiectivelor, strategiilor și mijloacelor propuse de București într-unul dintre cele mai faste momente mondiale ale sale. Această lumină atât de proaspătă, împrăștiată cu generozitate pe parcursul volumului, focalizează persoane, evenimente, momente care, ani și decenii în șir, au fost filtrate ideologic și motivate emoțional. Gabriel Stelian Manea face parte – în sfârșit! – din galeria noii generații care ne asigură că vârful de influență al diplomației românești, rezultat al unor acumulări succesive, este dat de rolul de negociator mondial al lui Nicolae Ceaușescu și că acest lucru nu trebuie să ne mai inhibe. Dincolo de fondul pervers al regimului comunist și de personalitatea tiranică a liderului lui suprem, utilizarea Bucureștilor drept loc de adunare și răspândire a mesajelor

într-o lume care nu putea comunica prin canalele clasice rămâne un fapt istoric și el trebuie menționat.

Gabriel Stelian Manea crede de cuviință, așa cum a făcut cu jumătate de secol în urmă confratele lui american William Henry Chamberlin, că „România este un studiu de caz excelent pentru a demonstra eroziunea puterii imperiale sovietice”. De fapt, aceasta este cheia întregului volum pe care îl răsfoiți. Dacă vom privi cu atenția cuvenită, în lagărul sovietic nimic nu a mai fost la fel după accesele de autoritate ale lui Nicolae Ceașescu în diferitele momente de îndepărtare de Moscova: relația oarecum privilegiată a comuniștilor români cu Republica Populară Chineză, o *paria* mondială până la începutul anilor 70, apropierea de R.F. Germania, continuarea legăturilor cu Israelul, conturarea unor priorități românești pentru lumea occidentală (S.U.A., cu prioritate, dar și Italia, Franța sau Marea Britanie). A fost nevoie, demonstrează Gabriel Stelian Manea fără resentimentele stabilite de reziduurile ideologice, de o legitimare a României în plan internațional pentru consolidarea unei puteri deloc democratice în plan intern. Un paradox, dar unul binevenit în tranșeele Războiului Rece, și care a fost exploatat ca atare.

Cea mai inteligentă și clarvăzătoare investiție politică a lui Nicolae Ceașescu în S.U.A. a fost chiar președintele republican Richard Nixon. Liderul comunist l-a cauționat înainte de intrarea ca locatar al Casei Albe iar, după ce a devenit șeful Administrației, relațiile dintre București și Washington s-au „încălzit” într-atâta încât a părut, cel puțin în percepțiile domestice, că ne îndreptăm serios spre un „adulter” între protagonista N.A.T.O. și a lumii occidentale și copilul rebel al Tratatului de la Varșovia și al totalitarismului comunist. Vizitele și întâlnirile la nivel înalt au structurat un parteneriat inteligent și realist între cele două state, cu rezultate remarcabile pentru România, de ar fi de amintit doar ascensiunea Bucureștilor în structurile O.N.U. și ale altor instituții și organizații internaționale, captarea bunăvoinței clasei politice și a opiniei publice pentru aproape două decenii și, cel mai important lucru, deschiderea diplomației românești spre proiecte de anvergură, fără precedent în istoria ei. Căci, acest lucru rămâne de semnalat: S.U.A. și Republica Populară Chineză au stabilit relații diplomatice după ce au trecut prin biroul lui Nicolae Ceașescu.

Capitalul de imagine câștigat de România cu acest proiect major de politică mondială trebuie analizat, la aproape jumătate de secol distanță în timp, cu asupra de măsură, invitând în argumentație tot ceea ce lumea Războiului Rece a avut la îndemână. Iar reușitele și scăderile lui, în perioada imediată, s-au regăsit în intensificarea schimburilor culturale și de imagine dintre România și S.U.A., în a doua jumătate a anilor '60 și în prima parte a deceniului următor. O deschidere fără precedent în istoria bilaterală și, așa cum ne atrage atenția autorul, cu un impact emoțional devastator în societatea românească. Altfel

cum am putea aprecia prezența unui milion de oameni pe străzile Bucureștilor, în zilele caniculare de august 1969, pentru a ovaționa pe Richard Nixon, primul președinte american care sosea în România? O revanșă, am spune, a turneului american prin care, demult, în 1926, Regina Maria anticipase o relație atât de interesantă.

Volumul pe care Gabriel Stelian Manea vă invită să îl citiți nu este o istorie a relațiilor româno-americane și nici a interferențelor culturale din a doua jumătate a anilor '60, menite să coloreze în liberalism un regim totalitar. Cei șapte ani, cuprinși între „Declarația de independență” a P.M.R. (1964) și „Tezele din iulie” (1971) reprezintă perioada cea mai curioasă a regimului comunist de la București. Exact această cheie o oferă autorul, străduindu-se să găsească ușa potrivită pentru a deschide interpretările cuprinzătoare și surprinzătoare ale acestei etape unice. Susținerea diplomatică a Americii pentru câteva dintre inițiativele majore ale României este relevantă, și acest lucru este un truism. Autorul încearcă, însă, să găsească nuanțele, subtilitățile acelea care completează o fotografie oficială. Iar motivațiile culturale, adesea ideologice, au constituit, în bună măsură, o completare fericită a acțiunilor oficiale. Nici România, nici America nu se cunoșteau îndeajuns reciproc: evident, nici aceste mesaje, configurate prin tratate, acorduri și parteneriate bilaterale nu revendică un final fericit. Dar, cu o abnegație puțin obișnuită cercetărilor de astăzi, Gabriel Stelian Manea dovedește un curaj salutar când amintește și exemplifică explozia de informație – culturală, politică și economică – din spațiul public. După un deșert cultural de mai bine de două decenii, instaurat odată cu ocupația sovietică, în 1944, România comunistă devine un teren fertil și benefic pentru experiența americană. Poate, de ce nu, aceste puține seminte de acum jumătate de veac au fost leacul societății bolnave românești în a-și organiza rezistența paralelă și tăcută din ultima parte, apocaliptică, a erei Ceaușescu și în primii ani ai haoticei democrații de după Decembrie 1989.

Nu e puțin lucru să citești, dacă ai răbdare, între paginile acestui volum, că a existat, chiar și fără recunoaștere publică, o anumită aplecare specială a dictaturii comuniste românești pentru America. O revelație permanentă a perenității valorilor în statul de peste Ocean, o oarecare speranță că, într-un moment teribil (mereu asimilat cu o invazie militară a U.R.S.S.), tocmai americanii vor fi aceia care vor asigura continuitatea statală românească. Iluziile, asemănătoare aceloră din cel de-al Doilea Război Mondial, nu aveau nici un fel de soliditate dar tocmai aceasta este parabola întregului scenariu al relațiilor româno-americane. Speranța că, în cele mai crunte situații, vom fi salvați de bravii soldați și de sănătoasele principii morale și politice de la Washington nu s-a adeverit în niciuna dintre dictaturile românești. Despre acest lucru scrie autorul în volumul acesta: căutarea permanentă, printre culoarele politicii,

CAPITOLUL III.

FAȚĂ ÎN FAȚĂ. ÎNTÂLNIRILE CEAUȘESCU-NIXON

Nicolae Ceaușescu a făcut 103 vizite în străinătate, având întâlniri cu nenumărați lideri politici, de mai mică sau mai mare anvergură internațională, a semnat numeroase tratate, acorduri și declarații, iar din această perspectivă cantitativă, el a reușit să depășească limitele înguste ale politicii interne, devenind o figură aparte, ca să nu spunem pitorească, a politicii internaționale.

Până în a doua jumătate a anilor '70 România și Ceaușescu au avut o presă favorabilă în Occident. Intențiile și ambițiile lui Ceaușescu de a duce o politică externă de anvergură mondială, încercând să intermedieze o serie de contacte între Washington și Beijing, între SUA și Vietnam, să contribuie la soluționarea conflictului dintre Israel și statele arabe au făcut ca el să primească vizita unora dintre cei mai importanți lideri mondiali. Printre aceștia s-au numărat președintele francez Charles de Gaulle; doi președinți americani care au sosit la București la doar câțiva ani distanță, Nixon în 1969 și Gerald Ford în 1975, la care am putea adăuga vizita lui George Bush din 1983, pe atunci doar vicepreședinte. La rândul său, Ceaușescu este primit în cele mai importante capitale ale lumii. Face trei vizite oficiale în SUA, în 1970, 1975 și 1979, plus una neoficială într-o escală la întoarcerea dintr-un turneu sud-american, iar scena care a rămas în memoria tuturor este cea a lui Ceaușescu, la Londra, în 1978, în trăsură alături de Regina Elisabeta a II-a. Cum se explică toate acestea? Una dintre interpretările larg acceptate este aceea că, în numele imaginii de stat disident în cadrul blocului socialist, multe țări occidentale, SUA în primul rând, au închis ochii la realitățile curente din România care arătau, la începutul anilor '70, o restalinizare a regimului. Istoricul Adrian Cioroianu opinează că „*multe dintre actele așa-zise independente n-au fost decât uriașe puneri în scenă menite a alimenta, pe cât posibil încă, încrederea occidentalilor*”, în condițiile în care fundamentele ideologice ale regimului rămăneau nealterate.¹

¹ Adrian Cioroianu, *Pe umerii lui Marx. Introducere în istoria comunismului românesc*, București, Editura Curtea Veche, 2005, p. 414.

Această concluzie vine în întâmpinarea explicației propuse, aceea că vizitele de cel mai înalt nivel ale oficialilor americani în România sau ale celor români în SUA, au fost folosite, printre altele, pentru primenirea și apoi consolidarea imaginii României ca țară, a regimului ei politic sau a politicii sale externe. Această strategie a fost una de succes dacă avem în vedere numai două dintre aceste vizite, ce a lui Nixon la București, în august 1969, și cea a lui Ceaușescu la Washington, în octombrie 1970. Ambele, pe lângă problemele concrete pe care cei doi lideri le-au abordat, s-au constituit și în adevărate succese de imagine pentru România și Nicolae Ceaușescu.

O asemenea strategie a potenților comuniști din România, a inclus și posibilitatea ca prin vizitele făcute de politicieni americani – kongresmeni, consilieri prezidențiali sau chiar președintele S.U.A. – să consolideze capitalul de imagine al țării sau al lor personal, dacă ne referim exclusiv la Nicolae Ceaușescu. Astfel de vizite aveau un dublu avantaj: pe de-o parte, prin discuții oficiale sau prin contact direct cu realitățile românești, oaspeților americani li se puteau prezenta anumite transformări ce aveau loc sau erau proiectate, iar, pe de altă parte, vizitele în cauză transmiteau, prin simplul fapt că se desfășurau, un semnal favorabil României, preluat și diseminat de presa americană și nu numai.

Însă, până la vizitele pe care liderii celor două state, Nixon și Ceaușescu, în această ordine, le-au făcut în august 1969, respectiv octombrie 1970, între cele două țări au existat și alte vizite individuale ale unor demnitari, delegații oficiale, oameni de afaceri, trimiși speciali. Contactele de acest fel au prilejuit discuții mai ales pe teme economice, dar și politice sau culturale, însă au avut și menirea de a pregăti terenul pentru cele două întâlniri pe care Nixon și Ceaușescu le-au avut în calitatea lor oficială de lideri ai celor două țări.

În intervalul cronologic pe care îl avem în vedere, prima dintre aceste vizite, mai degrabă un turneu, a fost cea din luna mai 1964, făcută de o delegație română condusă de vice-premierul Gheorghe Gaston Marin și formată din responsabili în probleme de energie și economie, precum Mihail Florescu, ministrul Industriei Petroliere și Chimice, Mihail Petri, adjunctul ministrului Comerțului Exterior, dar și George Macovescu, adjunctul ministrului de Externe și Petre Bălăceanu, ambasadorul român în SUA. De altfel, tema vizitei, cel puțin pentru partea română, a fost una economică, vizând sporirea relațiilor în acest domeniu. La vremea respectivă, chiar și presa americană cerea acest lucru motivând că „*era la fel de important pentru SUA să ofere sprijin României în 1964, cum a fost în cazul Iugoslaviei în 1948*”.² Chiar oficialii americani sperau ca îmbunătățirea relațiilor comerciale să aibă un impact pozitiv nu numai asupra relațiilor politice bilaterale, dar să ofere un exemplu pentru viitorul relațiilor dintre SUA și țările din Europa de Est. Delegația urma să aibă întâlniri cu o serie

² OSA, Radio Free Europe Research, *Situation Report Rumania*, 6 May 1964, p. 4.

de reprezentanți americani precum Averell Harriman, subsecretarul de Stat, Jack Behram, de la Departamentul Comerțului și Richard Davis, secretarul de stat însărcinat cu afacerile politice, abordând probleme economice care țin de relațiile bilaterale. Președintele Johnson considera întâlnirea drept „un alt exemplu al efortului nostru de a avea contacte pașnice cu Estul Europei...”³

Cât privește presa din SUA, ea a considerat vizita extrem de importantă, opinând că discuțiile „s-ar putea dovedi cel mai important pas făcut de Washington în relațiile cu Europa de Est după al Doilea Război Mondial”.⁴ Un alt editorial arăta că „decizia Statelor Unite și României de a purta discuții economice și politice este o dovadă clară de îmbunătățire evidentă a relațiilor dintre Washington și București”.⁵ În același timp, discuțiile anunțate erau interpretate în termenii unui sprijin acordat de SUA unei țări comuniste. „Statele Unite sunt gata să întindă o mână prietenă și diplomatică României într-un nou efort de a arăta că poți fi de ajutor comuniștilor, dar să te ajuți și pe tine”.⁶ Cu alte cuvinte, avantajele puteau fi reciproce.

Tot în cursul lunii mai 1964, o altă delegație română, de data aceasta de agronomi, condusă de Eugen Alexe, vicepreședintele Consiliului Superior al Agriculturii, se îndrepta spre SUA unde dorea să studieze timp de câteva luni cele mai noi metode și tehnici de creștere a productivității agricole.⁷ În final, această delegație a rămas în SUA până în aprilie anul următor.

La sosirea în SUA, Gaston Marin declara că obiectivele delegației românești erau prioritar economice, fără să amintească nimic de întrevederi de ordin politic, chiar dacă prima lui întâlnire, una preliminară, a avut-o cu Averell Harriman, pe 18 mai. Demnitarul român afirma că în ultimii ani, climatul politic favorabil făcuse posibilă o intensificare a schimburilor științifice, artistice și numai comerțul rămăsese în urmă. Ceea ce este cel mai interesant din această primă întâlnire, este o remarcă a lui Gaston Marin cu privire la cursul independent al politicii externe românești. El a încercat să îi explice gazdei sale că prea multă publicitate făcută României pe această temă nu ar ajuta, ci dimpotrivă, „prea mult zgomot” ar fi dăunător. „Este de dorit să nu se exagereze evenimentele din România. În mod special, cu cât se face mai puțină publicitate independenței României, cu atât mai bine. O atenție exagerată în presa străină ar putea să dăuneze și nu să ajute relațiile noastre viitoare”.⁸ Restul discuțiilor, așa cum arăta un raport al „Europei Libere”,

³ Idem, Radio Free Europe Research, *Situation Report Rumania*, 11 May 1964, p. 1.

⁴ Tad Szulcs, *US and Rumania to Open Key Talf on Trade Issues*, în „The New York Times”, 10 May 1964, p.1.

⁵ *** , *American Talks with Rumania*, în „The New York Times”, 11 May 1964, p.

⁶ Max Frankel, *US – Rumanian Talks*, în „The New York Times”, 16 May 1964, p. 2.

⁷ OSA, Radio Free Europe Research, *Situation Report Rumania*, 15 May 1964, p. 1.

⁸ U.S. Department of State, *Foreign Relations of the United States, 1964–1968. Volume XVII. Eastern Europe*,

s-au concentrat pe problemele economice, inclusiv cea a „clauzei națiunii celei mai favorizate”, iar partea americană și-a manifestat interesul pentru deschiderea unor consulate.⁹ Cert este că, după mai bine de o săptămână de discuții și negocieri, deși un acord se întrededa, el nu prea era pe măsura așteptărilor românești, din cauza restricțiilor legislației americane cu privire la comerțul cu Estul. Totuși, românii nu au primit asigurări ferme cu privire la creșterea schimburilor comerciale, iar Gaston Marin nu a reușit să obțină credite pe termen lung, de 10-12 ani și niciun un angajament cu privire la reducerea nivelului tarifelor vamale.¹⁰ Delegația căuta, de asemenea, achiziționarea unor echipamente industriale și energetice sau chiar întregi fabrici, o fabrică de cauciuc sintetic și chiar două centrale nucleare.

La finalul negocierilor, pe 1 iunie, a fost emis și un comunicat comun al celor două părți, care era văzut ca un semn al apropierii dintre SUA și România, mai ales în sfera economică. Documentul accentua faptul că acordul semnat avea și menirea de a încuraja România ca prin viitoarele ei acțiuni să dovedească atașamentul ei la „*politica de coexistență pașnică*”, iar recentul demers comun româno-american putea avea valoarea unui exemplu pentru alte state est europene.¹¹ Cel mai important câștig de pe urma acestei vizite era acela că România căpăta un statut asemănător Poloniei în materie de comerț cu SUA, însemnând că nu mai avea nevoie de a obține licențe individuale pentru fiecare articol pe care dorea să îl achiziționeze.¹²

Ca răspuns și ca rezultat al acestei vizite românești, în luna noiembrie a anului 1964, o delegație de experți în domeniul energetic din Statele Unite a sosit la București. Condușă de Walter Cisler, președintele comitetului de conducere al companiei „Edison”, delegația a avut întâlniri cu Gheorghe Gaston Marin.¹³

Începutul anului 1965 a fost marcat tot de preocupările economice în relația bilaterală. În luna decembrie 1964 se ajunsese la un acord prin care două companii americane, „Firestone” și „Universal Products Corporation” urmau să construiască în România două fabrici, una de cauciuc sintetic, în valoare de circa 40 milioane de dolari, și una în domeniul petrochimiei, în valoare de 10 milioane de dolari. Pentru finalizarea acestor acorduri, a fost nevoie ca o delegație condusă de Ion Câmpeanu, adjunct al ministrului de Externe, să se deplaseze în SUA,¹⁴ dar neînțelegerile contractuale au făcut să se renunțe la achiziționarea

https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1964-68v17/pg_391 Consultat la 05.12.2014, ora 15:10.

⁹ OSA, Radio Free Europe Research, *Situation Report Rumania*, 20 May 1964, p. 1.

¹⁰ Max Frankel, *US and Rumania Nearing Accord*, în „The New York Times”, 27 May 1964, p. 1.

¹¹ OSA, Radio Free Europe Research, *Situation Report Rumania*, 3 June 1964, p. 1.

¹² Idem, Radio Free Europe Research, *Situation Report Rumania*, 17 July 1964, p. 1.

¹³ Idem, Radio Free Europe Research, *Situation Report Rumania*, 9 December 1964, p. 1.

¹⁴ Idem, Radio Free Europe Research, *Situation Report Rumania*, 13 January 1965, p. 1.